

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД09 – 3473/08.10.2021 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация за специалност код **8120201** „Туризм“ от професия код **812020** „Планински водач“ от професионално направление код **812** „Пътувания, туризъм и свободно време“ съгласно приложението.

X

ПРОФ. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
Министър на образованието и науката

Приложение

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	812	Пътувания, туризъм и свободно време
Професия	812020	Планински водач
Специалност	8120201	Туризъм

Утвърдена със Заповед № РД09 – 3473/08.10.2021 г.

София, 2021 г.

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалност код **8120201 „Туризъм“**, професия код **812020 „Планински водач“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение. (ЗПОО).

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен по изучаваната професия „Планински водач“, специалност „Туризъм“.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от ЗПОО и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

За държавен изпит за придобиване на професионална квалификация:

1. Част по теория на професията:
  - 1.1. изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема;
  - 1.2. критерии за оценяване на резултатите от обучението по всяка изпитна тема;
  - 1.3. матрица на писмен тест по всяка изпитна тема;
  - 1.4. критерии и показатели за оценяване на дипломния проект и неговата защита.
2. Част по практика на професията:
  - 2.1. указание за съдържанието на индивидуалните задания;
  - 2.2. критериите за оценяване на резултатите от обучението.
3. Система за оценяване.
4. Препоръчителна литература.
5. Приложения:
  - а. изпитен билет - част по теория на професията;
  - б. индивидуално задание по практика;
  - в. указание за разработване на писмен тест;
  - г. индивидуално задание за разработване на дипломен проект;
  - д. указания за съдържанието и оформянето на дипломния проект;
  - е. рамка на рецензия на дипломен проект.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

1. Изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема , критерии за оценяване на резултатите и матрица на писмен тест по всяка изпитна тема

Изпитна тема № 1: Същност на професията „Планински водач“

Същност и особености на пребиваването в планината. История на професията „Планински водач“. Специфика на професията „Планински водач“. Функции (обучаваща, опознавателна, информационна, усъвършенстваща, адаптираща, оздравителна и др.) и задачи на Планинския водач. Контрагенти на Планинския водач. Нормативна база за практикуване на професията. Чужд език.

Дидактически материали: текст от/на чужд език

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1		Максимален брой точки
1. Формулира същността и обяснява особеностите на пребиваването в планината		6
2. Посочва появата и развитието на професията „Планински водач“		4
3. Обяснява спецификата на професията		8
4. Посочва функциите и обобщава задачите на планинския водач		24
5. Свързва професията с другите научни направления		20
6. Назовава контрагентите в туристическата индустрия и свързва работата на планинския водач с тях		12
7. Назовава нормативната база и я свързва със своята дейност		8
8. Използва специфична терминология на чужд език		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 1/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Формулира същността и обяснява особеностите на пребиваването в планината	6	1	1		
2. Посочва появата и развитието на професията Планински водач	4	2			
3. Обяснява спецификата на професията	8		2		
4. Посочва функциите и обобщава задачите на планинския водач	24	3		3	
5. Свързва професията с другите научни направления	20		5		
6. Назовава контрагентите в туристическата индустрия и свързва работата на планинския водач с тях	12	2			1
7. Назовава нормативната база и я свързва със своята дейност	8		2		
8. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	

Общ брой задачи:	25	8	10	6	1
Общ брой точки:	100	16	40	36	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки бза тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 2: Екипировка и съоръжения за планинарство

Лична екипировка и съоръжения – облекло, обувки, раница, щеки, възета, карабинери, протриващи и блокиращи съоръжения. Съвременни материали за изработка на дрехи и съоръжения. Почистване и съхранение на екипировката и съоръженията. Срок на годност. Възли и импровизирани обвръзки. Екипировка за придвижване в зимни условия. Екипировка за бивак. Здравословни и безопасни условия на труд и безопасност в планината. Инструктаж на групата;. Чужд език;

Дидактически материали: брошури на фирми производители на екипировка за планина, Закон за ЗБУТ;

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Описва и използва личната екипировка и съоръженията за планинарство	18
2. Различава и използва съвременните материали за изработка на дрехи и съоръжения	14
3. Описва и обяснява правилата за почистване, съхранение и бракуване на екипировката	12
4. Описва използваните възли и импровизирани обвръзки	14
5. Назовава специфичната за зимни условия екипировка	4
6. Определя нужната за бивакуване екипировка	8
7. Изброява здравословните и безопасни условия на труд и пребиваване в планината	6
8. Разработва инструктаж за безопасност на групата	6
9. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 2/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Описва и използва личната екипировка и съоръженията за планинарство	18	3		2	

2. Различава и използва съвременните материали за изработка на дрехи и съоръжения	14			1	1
3. Описва и обяснява правилата за почистване, съхранение и бракуване на екипировката	12	2	2		
4. Описва използва възли и импровизирани обвързки	14	1		2	
5. Назовава специфичната за зимни условия екипировка	4	2			
6. Определя нужната за бивакуване екипировка	8				1
7. Изброява здравословните и безопасни условия на труд и пребиваване в планината	6	3			
8. Разработва инструктаж за безопасност на групата	6			1	
9. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	24	11	2	9	2
Общ брой точки:	100	22	8	54	16
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 3: Антропогенни туристически ресурси на Република

България

Дефиниране на понятията в туризма. Същност и значение на антропогенните туристически ресурси. Класификация на антропогенните туристически ресурси. Известни обекти – Движението „100 НТО“, обекти под егидата на UNESCO, културно наследство, историческо наследство. Нормативна база, свързана с туристическата дейност и практикуването на професията. Изисквания за опазване на археологическите и културни обекти. Особености на бита и културата в различните райони. Онлайн източници на информация. Беседа за конкретен антропогенен туристически обект. Чужд език.

Дидактически материали: брошури на туристически обекти, карта на РБ;

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Дефинира и посочва основните понятия в туризма	16
2. Обяснява същността и значението на антропогенните туристически ресурси	16
3. Обобщава видовете антропогенни туристически ресурси	12
4. Посочва популярни антропогенни туристически обекти в Република България	10
5. Изброява изискванията за опазване на археологическите и културни обекти	6
6. Различава особеностите на бита и културата в различните райони на РБ	8
7. Използва и посочва онлайн източници на информация	8
8. Разработва екскурзоводска беседа за конкретен антропогенен туристически обект	6
9. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 3/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира и посочва основните понятия в туризма	16	2	3		
2. Обяснява същността и значението на антропогенните туристически ресурси	16		4		
3. Обобщава видовете антропогенни туристически ресурси	12		3		
4. Посочва популярни антропогенни туристически обекти в Република България	10	5			
5. Изброява изискванията за опазване на археологическите и културни обекти	6	3			
6. Различава особеностите на бита и културата в различните райони на РБ	8				1
7. Използва и посочва онлайн източници на информация	8	1		1	
8. Разработва екскурзоводска беседа за конкретен антропогенен туристически обект	6			1	
9. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	27	11	10	5	1
Общ брой точки:	100	22	40	30	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 4: Природни туристически ресурси на Република България и защитени територии

Дефиниране на понятията в туризма, Същност и значение на природните туристически ресурси. Класификация на природните туристически ресурси. Физико-географска характеристика на България. Биоразнообразието в България – редки и ендемични видове. Опазване на околната среда. Видове защитени територии в България и нормативна база. Режим на преминаване през различните видове защитени територии. Контрол над отпадъците в туризма. Онлайн източници на информация. Беседа за конкретен природен туристически обект. Чужд език.

Дидактически материали: брошури на туристически обекти, карта на РБ, карти на защитени територии;

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4		Максимален брой точки
1. Дефинира и посочва основните понятия в туризма		16
2. Посочва същността и значението на природните туристически ресурси		6
3. Обобщава и изброява видовете природни туристически ресурси		14
4. Обобщава физико-географската характеристика на България		12
5. Назовава редки и ендемични видове в България		4
6. Посочва и дава пример за видовете защитени територии в България и режима за преминаване през тях		14
7. Изброява методите за контрол над отпадъците в туризма		4
8. Използва онлайн източници на информация		6
9. Разработва екскурзоводска беседа за конкретен природен туристически обект		6
10. Използва специфична терминология на чужд език		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 4/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира и посочва основните понятия в туризма	16	2	3		
2. Посочва същността и значението на природните туристически ресурси	6	3			
3. Обобщава и изброява видовете природни туристически ресурси	14	3			1
4. Обобщава физико-географската характеристика на България	12		3		
5. Назовава редки и ендемични видове в България	4	2			
6. Посочва и дава пример за видовете защитени територии в България и режима за преминаване през тях	14	3	2		
7. Изброява методите за контрол над отпадъците в туризма	4	2			
8. Използва онлайн източници на информация	6			1	
9. Разработва екскурзоводска беседа за конкретен природен туристически обект	6			1	
10. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	29	15	8	5	1
Общ брой точки:	100	30	32	30	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 5: Планините в България

Обща характеристика на планините в България. Физико-географска характеристика на най-посещаваните планини в България. Защитени територии в планините на РБ. Инфраструктура в планините на РБ. Туристически ресурси в българските планини. Примерен тридневен туристически маршрут в планина по избор. Чужд език.

Дидактически материали: Карта на РБ, карти на планини;

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5		Максимален брой точки
1. Възпроизвежда общата характеристика на планините в България		10
2. Описва физико-географските особености на планините в България		16
3. Изброява и дава пример за защитените територии в българските планини		20
4. Описва инфраструктурата в българските планини		10
5. Изброява и посочва характерните растения и животински видове в различните планини		12
6. Назовава конкретни туристически ресурси в различните планини		8
7. Разработва туристически маршрут в планина по избор		6
8. Използва специфична терминология на чужд език		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 5/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Възпроизвежда общата характеристика на планините в България	10	5			
2. Описва физико-географските особености на планините в България	16	8			
3. Изброява и дава пример за защитените територии в българските планини	20	4	3		
4. Описва инфраструктурата в българските планини	10	5			
5. Изброява и посочва характерните растения и животински видове в различните планини	12	2			1
6. Назовава конкретни туристически ресурси в различните планини	8	4			
7. Разработва туристически маршрут в планина по избор	6			1	

8. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	36	28	3	4	1
Общ брой точки:	100	56	12	24	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 6: Туризмът в България

Съвременно състояние и тенденции в развитието на туризма. Контрагенти в туризма. Туроператорска и тур-агентска дейност. Туристически продукт. Основни и допълнителни туристически услуги. Туристически пакет. Сезонност в туризма. Туристическа анимация. Работа с група и групова динамика. Взаимодействие на планинския водач с другите субекти в туризма. Чужд език.

Дидактически материали: Закон за туризма

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6:		Максимален брой точки
1. Описва и оценява съвременното състояние и тенденциите в развитието на туризма		16
2. Посочва контрагентите в туризма и обяснява основните функции на тур-операторите и туристическите агенти		14
3. Дефинира понятието „туристически продукт“ и диференцира основните и допълнителните туристически услуги		12
4. Дефинира понятието „туристически пакет“		4
5. Посочва особеностите на сезонността в туризма и дава решение на проблема		10
6. Посочва и оценява ролята на туристическата анимация по време на туристически прояви		10
7. Доказва важността на груповата динамика при работа с група		6
8. Посочва субектите в туризма, свързани с работата на планинския водач		10
9. Използва специфична терминология на чужд език		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 6/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Описва и оценява съвременното състояние и тенденциите в развитието на туризма	16	4	2		

2. Посочва контрагентите в туризма и обяснява основните функции на тур-операторите и туристическите агенти	14	3	2		
3. Дефинира понятието „туристически продукт” и диференцира основните и допълнителните туристически услуги	12		1		1
4. Дефинира понятието „туристически пакет”	4		1		
5. Посочва особеностите на сезонността в туризма и дава решение на проблема	10	2		1	
6. Посочва и оценява ролята на туристическата анимация по време на туристически прояви	10	1	2		
7. Доказва важността на груповата динамика при работа с група	6			1	
8. Посочва субектите в туризма, свързани с работата на планинския водач	10	5			
9. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	29	15	8	5	1
Общ брой точки:	100	30	32	30	8
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 7: Техника на придвижване в планински условия

Техника и тактика на придвижването. Режим на работа и почивка. Придвижване по различни планински терени в летни условия. Придвижване по различни планински терени в зимни условия. Снегоходки. Видове местности и релефни форми. Преодоляване на препятствия. Построяване на походната колона. Правила за безопасност по време на поход. Работа с туристическа карта и съвременни средства за навигация. Оптимален път на движение. Принципи и правила за придвижване в планината. Изготвяне на инструктаж за безопасност при летен преход в планината. Чужд език.

Дидактически материали: Топографски карти на български планини, компас

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 7</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Обяснява техниката и тактиката на придвижване в планински условия	16
2. Определя режим на работа и движение	8
3. Описва движението по различни планински терени в летни и зимни условия	6
4. Изброява видовете местности и релефни форми	6
5. Посочва и използва методи за преодоляване на препятствия	18
6. Изброява правилата за построяването на походна колона	6
7. Определя правила за безопасност по време на поход	8
8. Обяснява работата със съвременни средства за навигация	8
9. Разработва оптимален път за движение по карта	6

10. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 7/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Обяснява техниката и тактиката на придвижване в планински условия	16		4		
2. Определя режим на работа и движение	8				1
3. Описва движението по различни планински терени в летни и зимни условия	6	3			
4. Изброява видовете местности и релефни форми	6	3			
5. Посочва и използва методи за преодоляване на препятствия	18	3		2	
6. Изброява правилата за построяването на походна колона	6	3			
7. Определя правила за безопасност по време на поход	8				1
8. Обяснява работата със съвременни средства за навигация	8		2		
9. Разработва оптимален път за движение по карта	6			1	
10. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	26	12	6	6	2
Общ брой точки:	100	24	24	35	16
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 8: Долекарска помощ на пострадал в планината

Поведение и действия на водача в кризисни ситуации. Медицинско обследване на пострадал. Типове травми и медицински състояния. Първа помощ при състояния, представляващи непосредствена опасност за живота. Първа помощ при травми на опорно-двигателния апарат, отравяния и стомашно-чревни разстройства, външни наранявания и кръвотечения, травми на главата, хипотония и хипертония, хипогликемия, измръзвания, изгаряния, ухапвания, алергични реакции, травма на гръден кош, поведение при инфаркт. Походна аптечка и застраховка на клиентите. Транспортиране на пострадал със специализирани и импровизирани средства. Безопасно присъствие и евакуация на здравите участници в групата. Сътрудничество с ПСС. Чужд език.

Дидактически материали: брошури на ПСС, планинска аптечка;

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Описва поведението и действията на водача в кризисни ситуации	4
2. Обяснява и посочва алгоритъма за медицинско обследване на пострадад	10
3. Посочва съвместната работа между планинския водач и ПСС	4
4. Описва алгоритъма за подаване при сигнал за нещастен случай в планината	4
5. Обобщава типове травми и медицински състояния	12
6. Описва действията по долекарска помощ в планината	8
7. Изброява и използва съдържанието на походната аптечка	16
8. Доказва ползата от планинската застраховка	6
9. Посочва и използва методите за транспортиране на пострадад	10
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 8/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Описва поведението и действията на водача в кризисни ситуации	4	2			
2. Обяснява и посочва алгоритъма за медицинско обследване на пострадад	10	1	2		
3. Посочва съвместната работа между планинския водач и ПСС	4	2			
4. Описва алгоритъма за подаване при сигнал за нещастен случай в планината	4	2			
5. Обобщава типове травми и медицински състояния	12		3		
6. Описва действията по долекарска помощ в планината	8	4			
7. Изброява и използва съдържанието на походната аптечка	16	2		2	
8. Доказва ползата от планинската застраховка	6			1	
9. Посочва и използва методите за транспортиране на пострадад	10	2		1	
10. Определя мерки за безопасно присъствие и евакуация на здравите участници в групата	8				1
11. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	28	15	5	7	1
Общ брой точки:	100	30	20	42	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 9: Организиране и провеждане на планински туристически прояви

Основни принципи за разработка на маршрут за пешеходен туризъм. Типове места за настаняване по маршрута. Предварителна организация на туристическата проява. Осъществяване на преход в планината. Източници на информация и работа с информационни и комуникационни технологии. Съставяне на маршрут – финансов и организационен план. Връзка с другите функционални звена в туризма. Видове туристи – възрастови, полови, национални, социално-психологически и други особености на туристите. Обслужване на туристи със специални потребности. Изготвяне на инструктаж за безопасност. Чужд език.

Дидактически материали: Закон за Туризма, Закон за ЗБУТ, брошури на ПСС, застрахователна полица

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9		Максимален брой точки
1. Обяснява подходите и принципите за организиране на проява в планината		16
2. Посочва типовете места за настаняване по маршрута		8
3. Обобщава процеса на предварителната организация на туристическата проява		12
4. Обобщава тактиката на осъществяването на преход в планината		12
5. Дава примери за източници на информация и работа с ИКТ		8
6. Разработва финансов и организационен план		6
7. Описва връзката с другите функционални звена в туризма		4
8. Изброява видовете туристи и обобщава спецификата при обслужване на туристи със специални потребности		10
9. Разработва инструктаж за безопасност на групата		6
10. Използва специфична терминология на чужд език		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 9/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Обяснява подходите и принципите за организиране на проява в планината	16		4		
2. Посочва типовете места за настаняване по маршрута;	8	4			
3. Обобщава процеса на предварителната организация на туристическата проява	12		3		
4. Обобщава тактиката на осъществяването на преход в планината	12		1		1

5. Дава примери за източници на информация и работа с ИКТ	8		2		
6. Разработва финансов и организационен план	6			1	
7. Описва връзката с другите функционални звена в туризма	4	2			
8. Изброява видовете туристи и обобщава спецификата при обслужване на туристи със специални потребности	10	3	1		
9. Разработва инструктаж за безопасност на групата	6			1	
10. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	26	9	11	5	1
Общ брой точки:	100	18	44	30	8
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва: 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“					

Изпитна тема № 10: Опасности в планината и превенция

Влияние на планинската среда върху физиологичните функции. Видове опасности в планината. Дейности за избягване и преодоляване на опасности. Сняг и лавини. Движение в снежни условия. Действия в случай на лавина. Опасности, свързани с метеорологичните условия. Опасности, свързани с релефа и структурата на планината. Видове масови осигуровки и самоосигуровки. Правила за безопасност в планината. Изготвяне на инструктаж за безопасност на групата. Чужд език

Дидактически материали: Брошури на ПСС

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Оценява влиянието на планинската среда върху човека	16
2. Изброява и дефинира видовете опасности в планината	16
3. Разработва план за избягване и преодоляване на опасностите в планината	6
4. Различава видовете снежна покривка и изброява видовете лавинни тестове	10
5. Избира безопасен маршрут при движение в лавиноопасен район	12
6. Разработва алгоритъм за действие в случай на лавин	6
7. Дава примери за самоосигуровка и масова осигуровка	8
8. Посочва правилата за безопасност в планината	8
9. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 10/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Оценява влиянието на планинската среда върху човека	16		4		
2. Изброява и дефинира видовете опасности в планината	16	4	2		
3. Разработва план за избягване и преодоляване на опасностите в планината	6			1	
4. Различава видовете снежна покривка и изброява видовете лавинни тестове	10	3	1		
5. Избира безопасен маршрут при движение в лавиноопасен район	12	2			1
6. Разработва алгоритъм за действие в случай на лавина	6			1	
7. Дава примери за самоосигуровка и масова осигуровка	8		2		
8. Посочва правилата за безопасност в планината	8	4			
9. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	28	13	9	5	1
Общ брой точки:	100	26	36	30	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 11: Особенности на храненето в планински условия

Значение на храненето. Принципи на рационалното хранене и хидратиране. Особенности на храненето. Подготовка и разпределение на храната. Съхранение и срок на годност на храната. Енергоразход и енергоприем. Регулиране на водно-солевия баланс. Източници на вода – пречистване и обеззаразяване, питеен режим. Нужда от витамини и минерали. Хранене в различните възрасти и при различни метеорологични и климатични условия. Причини за умора и начини за възстановяване. Триденно меню за бивакуване. Чужд език

Дидактически материали:

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 11</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Посочва значението и особеностите на храненето	10
2. Описва принципите за рационално хранене и хидратиране	8
3. Обяснява подготовката, разпределението и съхранението на храната	12
4. Дефинира понятията „енергоразход“ и „енергоприем“	8
5. Обяснява методите за регулиране на водно-солевия баланс	4

6. Посочва източниците на вода и питейния режим на човека	6
7. Обяснява методите за пречистване и обеззаразяване на водата	8
8. Посочва нуждата от витамини и минерали	8
9. Диференцира храненето в различните възрасти и различните метеорологични условия	12
10. Разработва тридневно меню за бивакуване	6
11. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 11/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Посочва значението и особеностите на храненето	10	1			1
2. Описва принципите за рационално хранене и хидратиране	8	4			
3. Обяснява подготовката, разпределението и съхранението на храната	12		3		
4. Дефинира понятията „енергоразход“ и „енергоприем“	8		2		
5. Обяснява методите за регулиране на водно-солевия баланс	4		1		
6. Посочва източниците на вода и питейния режим на човека	6	3			
7. Обяснява методите за пречистване и обеззаразяване на водата	8		2		
8. Посочва нуждата от витамини и минерали	8	4			
9. Диференцира храненето в различните възрасти и различните метеорологични условия	12		3		
10. Разработва тридневно меню за бивакуване	6			1	
11. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	28	12	11	4	1
Общ брой точки:	100	24	44	24	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 12: Мястото на планинския водач при разрешаването на конфликти.

Конфликт – характеристика и причини за възникването му. Действия за разрешаване на конфликта. Етични норми на поведение. Група и групова динамика. Осигуряване на микроклимат в групата от планинския водач. Видове лидерство. Психични състояния при екстремни и критични ситуации. Работа с група в критични ситуации. Работа с трудни клиенти. Организиране на работния процес и отговорност за качеството на работа Ефективна бизнес комуникация. Чужд език;

Дидактически материали:

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12		Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „конфликт”		4
2. Посочва и разработва алгоритъм за действие при възникване на конфликт		12
3. Обобщава етичните норми на поведение		12
4. Обяснява същността на лидерството		8
5. Дефинира и оценява важноста на груповата динамика		16
6. Посочва психичните състояния при екстремни и критични ситуации		16
7. Решава казус при работа с трудни клиенти		6
8. Обяснява организирането на работния процес и ролята на ефективната бизнес комуникация		8
9. Използва специфична терминология на чужд език		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 12/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „конфликт”	4		1		
2. Посочва и разработва алгоритъм за действие при възникване на конфликт	12	3		1	
3. Обобщава етичните норми на поведение	12		3		
4. Обяснява същността на лидерството	8		2		
5. Дефинира и оценява важноста на груповата динамика	16		4		
6. Посочва психичните състояния при екстремни и критични ситуации	16	4			1
7. Решава казус при работа с трудни клиенти	6			1	
8. Обяснява организирането на работния процес и ролята на ефективната бизнес комуникация	8		2		

9. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	25	7	12	5	1
Общ брой точки:	100	14	48	30	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва: 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“</p>					

Изпитна тема № 13: Навигация и ориентиране в планината

Ориентиране на местността без топографска карта. Видове туристическа маркировка;

Определяне на географските посоки по небесни тела, природни закономерности и религиозни принципи. Устройство и работа с компас. Измерване на азимут и разстояние. Азимутна скица. Ориентиране на местността с карта. Карти и мащаби. Видове местности, релефни форми и способности за изобразяването им върху картата. Условни топографски знаци. Съвременни средства за навигация. Принцип на действие и работа с алтиметър, часовник, смартфон и GPS. Интернет приложения за навигация и ориентиране. Определяне на точка на местостоеене. Поведение на планинския водач в ситуация на изгубване на маршрута. Чужд език.

Дидактически материали: Туристически карти и карти за спортно ориентиране, компас и GPS.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Описва и използва методите за ориентиране на местността без топографска карта и определяне на географските посоки	12
2. Описва и използва видовете туристическа маркировка	10
3. Обяснява устройството на компаса и описва неговите функции	6
4. Дефинира понятието „азимут“ и разработва азимутна скица	10
5. Описва работата с карта	6
6. Обобщава съвременните средства за навигация	12
7. Изброява интернет приложенията за навигация и обяснява техния принцип на действие	12
8. Посочва методите за определяне на точка на местостоеене	8
9. Разработва алгоритъм за действие при изгубване на маршрута	6
10. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 13/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Описва и използва методите за ориентиране на местността без топографска карта и определяне на географските посоки	12	3		1	
2. Описва и използва видовете туристическа маркировка	10	2		1	
3. Обяснява устройството на компаса и описва неговите функции	6	1	1		
4. Дефинира понятието „азимут” и разработва азимутна скица	10		1	1	
5. Описва работата с карта	6	3			
6. Обобщава съвременните средства за навигация	12		1		1
7. Изброява интернет приложенията за навигация и обяснява техния принцип на действие	12	2	2		
8. Посочва методите за определяне на точка на местостоеене	8	4			
9. Разработва алгоритъм за действие при изгубване на маршрута	6			1	
10. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	28	15	5	7	1
Общ брой точки:	100	30	20	42	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 14: Документация и отчестност на планинския водач

Законодателство в туризма. Нормативна уредба на планинския водач. Видове застраховки в туризма. Административни изисквания и документация при придружаване на клиенти. Основи на счетоводството. Счетоводни документи. Организация на работния процес. Технология на туристическото обслужване. Работа с лични данни на туристите. Финансов план за тридневен туристически маршрут. Чужд език.

Дидактически материали: Закон за Туризма, застрахователна полица, Закон за лични данни, образец на фактура

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14		Максимален брой точки
1. Обобщава законодателството в туризма и нормативната уредба на планинския водач		12
2. Посочва и дава пример за видовете застраховки в туризма		10
3. Описва необходимата документация при придружаване на клиент		6
4. Посочва основните принципи в счетоводството и назовава основните счетоводни документи		16
5. Обобщава и описва технологията на туристическото обслужване		16
6. Използва ИКТ в работата си		12
7. Посочва правилата за работа с лични данни		4
8. Разработва примерен финансов план за тридневен туристически маршрут		6
9. Използва специфична терминология на чужд език		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 14/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Обобщава законодателството в туризма и нормативната уредба на планинския водач	12		3		
2. Посочва и дава пример за видовете застраховки в туризма	10	3	1		
3. Описва необходимата документация при придружаване на клиент	6	3			
4. Посочва основните принципи в счетоводството и назовава основните счетоводни документи	16	4			1
5. Обобщава и описва технологията на туристическото обслужване	16	2	3		
6. Използва ИКТ в работата си	12			2	
7. Посочва правилата за работа с лични данни	4	2			
8. Разработва примерен финансов план за тридневен туристически маршрут	6			1	
9. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	28	14	7	6	1
Общ брой точки:	100	28	28	36	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 15: Приложение на алпинизма в работата на планинския водач

Цели и значение на алпийската техника в дейността на планинския водач. Техники за преминаване и обезопасяване на трудни терени и скални препятствия. Алпийската екипировка в работата на планинския водач. Възли и обвръзки. Безопасност при използване на алпийска техника и екипировка. Видове осигуряване. Виа ферата. Необходими действия при преминаване през места със стационарна масова осигуровка. Чужд език

Дидактически материали:

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1. Посочва и описва приложението на алпийската техника в дейността на планинския водач	12
2. Дава пример за техники за преминаване на трудни участъци от маршрута	8
3. Посочва необходимата за планинския водач алпийска екипировка	8
4. Дефинира видовете възли и обвръзки и доказва тяхното приложение в работата на планинския водач	20
5. Посочва правилата за безопасност при използване на алпийска техника и екипировка	14
6. Различава видовете осигуряване в алпинизма и дефинира понятието „Виа Ферата”	12
7. Обяснява правилата при премиването на стационарни парапети и железни пътища	8
8. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 15/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Посочва и описва приложението на алпийската техника в дейността на планинския водач	12	2	2		
2. Дава пример за техники за преминаване на трудни участъци от маршрута	8		2		
3. Посочва необходимата за планинския водач алпийска екипировка	8	4			
4. Дефинира видовете възли и обвръзки и доказва тяхното приложение в работата на планинския водач	20		2	2	
5. Посочва правилата за безопасност при използване на алпийска техника и екипировка	14	3			1

6. Различава видовете осигуряване в алпинизма и дефинира понятието „Виа Ферата”	12		1		1
7. Обяснява правилата при премиването на стационарни парапети и железни пътища	8		2		
8. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	25	9	9	5	2
Общ брой точки:	100	18	36	30	16
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 16: Реализация на туристическия продукт

Основи на пазарната икономика – търсене, предлагане, пазар. Роля на държавата в икономиката и в туризма. Основни нормативни актове, свързани с професията. Основи на предприемачеството – предприемаческо поведение, фактори, нови пазарни възможности. Бизнес план – приложение и структура. Комуникационни канали за маркетинг на продукта – контрагенти и онлайн посредници. Промоция и реклама в туризма. Технология на туристическото обслужване. Кратък бизнес план. Чужд език

Дидактически материали: Рекламни брошури, бизнес план, Закон за Туризма;

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Дефинира основните компоненти на пазарната икономика	8
2. Обобщава ролята на държавата в икономиката на страната и в туризм	12
3. Посочва и обяснява основните нормативни актове, свързани с професията	8
4. Обяснява същността на предприемачеството	8
5. Посочва структурата и приложението на Бизнес-плана	14
6. Обобщава комуникационните канали за маркетинг на продукта	8
7. Дефинира и обяснява понятията „промоция” и „реклама” в туризма	12
8. Описва технологията на туристическото обслужване	6
9. Разработва кратък бизнес план	6
10. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 16/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира основните компоненти на пазарната икономика	8		2		
2. Обобщава ролята на държавата в икономиката на страната и в туризм	12		3		
3. Посочва и обяснява основните нормативни актове, свързани с професията	8	2	1		
4. Обяснява същността на предприемачеството	8		2		
5. Посочва структурата и приложението на Бизнес-плана	14	3			1
6. Обобщава комуникационните канали за маркетинг на продукта	8		2		
7. Дефинира и обяснява понятията „промоция” и „реклама” в туризма	12		3		
8. Описва технологията на туристическото обслужване	6	3			
9. Разработва кратък бизнес план	6			1	
10. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	26	8	13	4	1
Общ брой точки:	100	16	52	24	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 17: Оцеляване при екстремални условия и бивакуване

Видове екстремни ситуации в планината. Планинска среда и основни проблеми при оцеляването (умора, ниска температура, изтощение, загубване и др.). Методи за оцеляване и оказване на първа помощ в планината. Комплект за оцеляване. Планинска аптечка. Импровизирани средства за подслон в снежни и безснежни условия. Същност и принципи на бивакуването. Палене на огън и опасност от пожар. Принудителен бивак в летни условия. Чужд език.

Дидактически материали: Планинска аптечка и комплект за оцеляване

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Дефинира видовете екстремни ситуации в планината	12
2. Посочва основните проблеми при оцеляването	8

3. Посочва и обяснява методите за оцеляване и оказване на първа помощ в планината	18
4. Описва съдържанието и приложението на комплект за оцеляване и планинска аптечка	8
5. Описва и обяснява импровизираните средства за подслон в снежни и безснежни условия	16
6. Обобщава принципите на бивакуване	8
7. Описва правилата за паленето на огън и предпазване от пожар	6
8. Разработва план за принудително бивакуване в летни условия	6
9. Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 17/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира видовете екстремни ситуации в планината	12		3		
2. Посочва основните проблеми при оцеляването	8	4			
3. Посочва и обяснява методите за оцеляване и оказване на първа помощ в планината	18	1	2		1
4. Описва съдържанието и приложението на комплект за оцеляване и планинска аптечка	8	4			
5. Описва и обяснява импровизираните средства за подслон в снежни и безснежни условия	16	2	3		
6. Обобщава принципите на бивакуване	8		2		
7. Описва правилата за паленето на огън и предпазване от пожар	6	3			
8. Разработва план за принудително бивакуване в летни условия	6			1	
9. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	29	14	10	4	1
Общ брой точки:	100	28	40	24	8
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <p>2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“</p> <p>4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“</p> <p>6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“</p> <p>8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“</p>					

Изпитна тема № 18: Поведение при инцидент

Поведение при инцидент. Алгоритъм за действие. Предварителна подготовка. Възли и обвръзки. Транспорт на пострадал в планината с готови и импровизирани

средства. Работа с радиостанции. Организиране и провеждане на спасителна акция. Приложение на ПСС. Алгоритъм за действие при лавинно нещастие. Чужд език.

Дидактически материали: Брошури ПСС;

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18		Максимален брой точки
1.	Описва и обобщава алгоритъма за действие по време на инцидент	14
2.	Посочва видове възли и обвръзки и обяснява тяхното приложение	18
3.	Обобщава методите за транспортиране на пострадали в планинат	12
4.	Обобщава работата с радиостанции	8
5.	Обобщава действията при организиране и провеждане на спасителна акция	16
6.	Свързва работата на Планинския водач с ПСС	8
7.	Разработва алгоритъм за действие при лавинно нещастие	6
8.	Използва специфична терминология на чужд език	18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 18/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Описва и обобщава алгоритъма за действие по време на инцидент	14	3			1
2. Посочва видове възли и обвръзки и обяснява тяхното приложение	18	3	3		
3. Обобщава методите за транспортиране на пострадали в планинат	12		3		
4. Обобщава работата с радиостанции	8		2		
5. Обобщава действията при организиране и провеждане на спасителна акция	16		2		1
6. Свързва работата на Планинския водач с ПСС	8				1
7. Разработва алгоритъм за действие при лавинно нещастие	6			1	
8. Използва специфична терминология на чужд език	18			3	
Общ брой задачи:	23	6	10	4	3
Общ брой точки:	100	12	40	24	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

2. Критерии и показатели за оценка на дипломния проект и неговата защита

(Попълва се индивидуално от председателя и членовете на комисията)

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки за показателите	Максимален брой точки за критерия
1. Съответствие с изискванията за съдържание и структура на дипломния проект		20
1.1. логическа последователност и структура на изложението, балансиране на отделните части	4	
1.2. задълбоченост и пълнота при формулиране на обекта, предмета, целта и задачите в разработването на темата	7	
1.3. използване на подходящи изследователски методи	4	
1.4. стил и оформяне на дипломната работа (терминология, стил на писане, текстообработка и оформяне на фигури и таблици)	5	
2. Съответствие между поставените цели на дипломния проект и получените резултати		20
2.1. изводите следват пряко от изложението, формулирани са ясно, решават поставените в началото на изследването цели и задачи и водят до убедителна защита на поставената теза	10	
2.2. оригиналност, значимост и актуалност на темата	6	
2.3. задълбоченост и обосновааност на предложенията и насоките	4	
3. Представяне на дипломния проект		20
3.1. представянето на разработката по темата е ясно и точно	5	
3.2. онагледяване на експозето с: а) презентация; б) графични материали; в) практически резултати; г) компютърна мултимедийна симулация и анимация	10	
3.3. умения за презентиране	5	
4. Отговори на зададените въпроси от рецензента и/или членовете на комисията за защита на дипломен проект		30
4.1. разбира същността на зададените въпроси и отговаря пълно, точно и убедително	10	
4.2. логически построени и точни отговори на зададените въпроси	10	
4.3. съдържателни и обосновани отговори на въпросите	10	
5. използване на професионалната терминология, добър и ясен стил, обща езикова грамотност		10
5.1. Правилно използване на професионалната терминология на Български и чужд език	5	

5.2. Ясен изказ и обща езикова грамотност	5	
Общ брой точки	<i>Максимален бр. точки 100</i>	<i>Максимален бр. точки 100</i>

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

1. Указание за съдържанието на индивидуалните задания

Индивидуалното задание по практика съдържа темата на индивидуалното задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното задание.

Примерно индивидуално практическо задание № 1:

Тема: Организиране и преминаване на хоризонтален парапет. Необходими съоръжения. Основни правила за безопасност. Комуникация на чужд език.

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

- Избор на необходими съоръжения;
- Основни правила за безопасност;
- Демонстрация;
- Комуникация на чужд език;

2. Критерии за оценяване

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки	Тежест
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
1.1. Изпълнява дейностите при спазване на необходимите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд 1.2. Създава организация за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място 1.3. Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2) .		

2. Ефективна организация на работното място		5	
2.1. Планира ефективно работния процес	2		
2.2. Разпределя трудовите дейности в работния процес съобразно поставената задача и времето за нейното изпълнение	2		
2.3. Познава и прилага установените стандарти за осъществяване на дейността	1		
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5	
3.1. Познава и прилага нормативните изисквания в съответната професионална област	3		
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с индивидуалното задание	2		
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20	
4.1. Целесъобразно използва материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10		
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на материали, детайли и инструменти	10		
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според индивидуалното задание		20	
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10		
5.2. Организира дейността си при спазване на технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10		
6. Качество на изпълнението на индивидуалното задание		50	
6.1. Всяка завършена дейност съответства на изискванията на съответната технология	20		
6.2. Крайният резултат съответства на зададените параметри и отговаря на изискванията в стандартите	20		
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10		
Общ брой точки:		100	100

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността код **8120201** „Туризъм“, професия код **812020** „Планински водач“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията – максимален брой 100 точки;
- част по практика на професията – максимален брой 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 50 процента от получения брой точки от частта по теория на професията и 50 процента от получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,5 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията+ $0,5 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател „слаб“;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател „среден“;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател „добър“;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател „много добър“;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател „отличен“.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Миленкова А., Здравословни и безопасни условия на труд. Учебно помагало за задължителна професионална подготовка. Нови знания, 2003.
2. Попйорданов Л., и колектив. - Планините отблизо: Наръчник на планинския водач и добрия планинар. Одисея-ин, 2012.
3. Воденска М., Основи на туризма. Матком, 2010.
4. Бърдарев Д., Туризм, алпинизъм, ориентиране. НСА 2003.
5. Малчев М., Стефанов, Ч., Базелков, С., Туризм, алпинизъм, ориентиране. Фабер, 2011.
6. Чолаков О., Андреев А., Ментешев Б., Сълова К., Котларов Йор., Чалькова П., Хаджийски О., Гешева- Бояджиева М., Планинска медицина ПСС при БЧК 2008
7. Янков А., Василев И., Шипков К., Дамянов М., Бабукчиев П., Техника и тактика на планинското спасяване, София 2009

VII. АВТОРСКИ ЕКИП

1. Мартин Семерджиев - СУ „Васил Левски” – Училище за планински водачи – с. Черни Осъм

класификация на информацията:
Ниво 0, [TLP-WHITE]

2. Тихомир Нешев - СУ „Васил Левски” – Училище за планински водачи – с. Черни Осъм
3. Анета Първанова - СУ „Васил Левски” – Училище за планински водачи – с. Черни Осъм

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Изпитен билет – част по теория на професията

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА
по професия код 812020 „Планински водач“
специалност код 8120201 „Туризъм“**

Изпитен билет №2

Изпитна тема: Екипировка и съоръжения за планинарство

- Лична екипировка и съоръжения – облекло, обувки, раница, щетки, въжета, карабинери, протриващи и блокиращи съоръжения;
- Съвременни материали за изработка на дрехи и съоръжения;
- Почистване и съхранение на екипировката и съоръженията. Срок на годност;
- Възли и импровизирани обвръзки;
- Екипировка за придвижване в зимни условия;
- Екипировка за бивак;
- Здравословни и безопасни условия на труд и безопасност в планината;
- Инструктаж на групата;
- Чужд език;
-

Дидактически материали: брошури на фирми производители на екипировка за планина, Закон за ЗБУТ;

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

2. Индивидуално задание по практика

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

**по професия код 812020 „Планински водач“
специалност код 8120201 „Туризъм“**

И н д и в и д у а л н о з а д а н и е № 1

На ученика/обучавания .....

(трите имена на ученика/обучавания)

от .....клас/курс, начална дата на изпита: ..... начален час: .....

крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита: .....

1. Да се построи хоризонтален парапет и да се организира преминаването през него.

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

- Избор на необходими съоръжения;
- Основни правила за безопасност;
- Демонстрация;
- Комуникация на чужд език;

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

3. Указание за разработване на писмен тест

При провеждане на държавния изпит – част теория на професията, с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа поне един глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор, за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва указание за работа, което включва целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него; описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях; продължителност на времето за работа с теста; начин на оценяване на резултатите от теста.

А) Примерно указание за работа

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа .... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професия „Планински водач“, специалност „Туризъм“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак **X**, а за другите типове задачи начинът на отговор е описан в задачата.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, отбелязан със знака **X**.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди, да посочите някой отговор за верен.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност ..... астрономически часа.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Б) Методически указания за комисията за подготовка и оценяване на изпита – част теория на професията, за разработването и оценяването на писмения тест:

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

а) Таксономия на Блум— равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва
IV. Анализ 0 - 8 точки	Разкриване на взаимовръзки, зависимости, тенденции и формулиране на изводи и заключения	Разделя, подразделя, диференцира, различава, представя графично, определя, илюстрира, прави заключения и изводи, обобщава, избира, разделя, подразделя

б) Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
  - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
  - Въпроси и задачи за тълкуване;
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
  - Въпроси и задачи за допълване на дума или фраза, или елемент от чертеж/схема;
  - Въпроси и задачи за заместване;
- **3-та група: въпроси и задачи с избран отговор**
  - Задачи с един или повече верни отговори;
  - Въпроси за избор между вярно и грешно.

Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете приложението на възел „Стреме”, използван в планинското водене, планинарството и алпинизма:

- а) за обвързване към основното въже
- б) за самоосигуряване
- в) за свързване на две въжета с еднакъв диаметър
- г) за свързване на две въжета с различен диаметър
- д) за рапел

Еталон на верния отговор: б)

макс. 2 т.

Ключ за оценяване:

- Отговор б) – 2 точки
- При посочени повече от един отговор – 0 точки
- Всички останали отговори – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Дайте поне четири примера за термична увреда на човешкото тяло:

- а)
- б)
- в)
- г)

Еталон на верния отговор: хипотермия, локално измръзване, топлинен удар, слънчев удар, изгаряне на кожата

Ключ за оценяване:

- За всеки даден пример - по 1 точка
- Максимален брой точки - 4

Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Номерируйте правилната хронологична последователност на действията при организиране на преход с група в планината:

- Планиране на необходимата екипировка и суха храна
- Информирание на клиентите за условията на прехода
- Уреждане на резервации и транспорт
- Избор на маршрут
- Събиране на първоначална информация за групата

макс. 4 т.

Еталон на верния отговор и ключ за оценяване:

- 4 Планиране на необходимата екипировка и суха храна
- 5 Информирание на клиентите за условията на прехода
- 3 Уреждане на резервации и транспорт
- 2 Избор на маршрут
- 1 Събиране на първоначална информация за групата

Ключ за оценяване:

Пълнен и верен отговор по еталон – 6 точки

При 3 верни и 2 грешни отговора – 3 точки

При всички останали случаи – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Анализ“

Определете най-топлото зимно бивачно съоръжение:

- а) снежна хижа
- б) иглу
- в) ветрозащитна стена
- г) снежна пещера

макс. 8 т.

Еталон на верния отговор: г)

Ключ за оценяване:

При посочен отговор г) – 8 точки

При посочени повече от един отговор – 0 точки

При всички останали отговори – 0 точки

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по подготовка и оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

Всеки член на комисията при оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

класификация на информацията:
Ниво 0, [TLP-WHITE]

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

4. Индивидуално задание за разработване на дипломен проект

.....
(пълно наименование на училището)

**ЗАДАНИЕ ЗА ДИПЛОМЕН ПРОЕКТ
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА
ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА**

*по професия код 812020 „Планински водач“
специалност код 8120201 „Туризъм“*

На ..... ученик/ученичка от ..... клас
(трите имена на ученика)

Тема: .....

Изисквания за разработката на дипломния проект (входни данни, съдържание, оформяне, указания за изпълнение, инструкции):

.....
.....
.....
.....
.....
.....

График за изпълнение:

а) дата на възлагане на дипломния проект .....

б) контролни проверки и консултации .....

.....
.....
.....

в) краен срок за предаване на дипломния проект .....

Ученик: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Ръководител-консултант: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/: .....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището)

5. Указания за съдържанието и оформянето на дипломния проект

A. Съдържание на дипломния проект:

Оформяне на дипломния проект в следните структурни единици:

- титулна страница;
- съдържание;
- увод (въведение);
- основна част
- заключение;
- списък на използваната литература;
- приложения.

Титулната страница съдържа наименование на училището, населено място, тема на дипломния проект, трите имена на ученика, професия и специалност, име и фамилия на ръководителя/консултанта.

Уводът (въведение) съдържа кратко описание на основните цели и резултати.

Основна част - Формулира се целта на дипломния проект и задачите, които трябва да бъдат решени, за да се постигне тази цел. Съдържа описание и анализ на известните решения, като се цитират съответните литературни източници. Съдържа приносите на дипломния проект, които трябва да бъдат така формулирани, че да се вижда кои от поставените задачи са успешно решени.

Заключението съдържа изводи и предложения за доразвиване на проекта и възможностите за неговото приложение.

Списъкът с използваната литература включва цитираната и използвана в записката на дипломния проект литература. Започва на отделна страница от основния текст. При имената на авторите първо се изписва фамилията. Всички описания в списъка с използваните източници трябва да са подредени по азбучен ред според фамилията на първия автор на всяка публикация.

Приложенията съдържат документация, която не е намерила място в текста поради ограниченията в обема ѝ или за по-добра прегледност подредба. В текста трябва да има препратка към всички приложения.

B. Оформяне на дипломния проект

Формат: А4; Брой редове в стр.: 30; Брой на знаците: 60 знака в ред

Общ брой на знаците в 1 стр.: 1800 – 2000 знака

Шрифт: Times New Roman

6. Рецензия на дипломен проект

.....
(пълно наименование на училището)

РЕЦЕНЗИЯ

Тема на дипломния проект	
Ученик	
Клас	
Професия	
Специалност	
Ръководител-консултант	
Рецензент	

Критерии за допускане до защита на дипломен проект	Да	Не
Съответствие на съдържанието и точките от заданието		
Съответствие между тема и съдържание		
Спазване на препоръчителния обем на обяснителната записка.		
Спазване на изискванията за оформление на обяснителната записка		
Готовност за защита на дипломния проект		

Силни страни на дипломния проект	
Допуснати основни слабости	
Въпроси и препоръки към дипломния проект	

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Качествата на дипломния проект дават основание ученикът/ученичката.....
..... да бъде допуснат/а до защита пред членовете на комисията за подготовка, провеждане и оценяване на изпит чрез защита на дипломен проект - част по теория на професията.

.....20... г.
Гр./с.....

Рецензент: .....
(име и фамилия)